

Podstawowe formy uczenia się

Uczenie się, jako kluczowy proces w rozwoju jednostki, przyjmuje różne formy, które mają istotne znaczenie dla zdobywania wiedzy, umiejętności oraz kompetencji. Zrozumienie podstawowych form uczenia się jest niezbędne dla skutecznego projektowania strategii edukacyjnych i szkoleniowych, a także dla efektywnego nauczania w różnych kontekstach. W rozdziale tym omówione zostaną główne formy uczenia się, ich charakterystyka oraz znaczenie w kontekście rozwoju osobistego i edukacyjnego.

Uczenie się jest złożonym procesem, który można rozumieć jako trwałą zmianę w zachowaniu lub umiejętnościach wynikającą z doświadczenia. W literaturze przedmiotu wyróżnia się kilka podstawowych form uczenia się, które różnią się pod względem mechanizmów, jakie są za nie odpowiedzialne, oraz kontekstów, w jakich występują.

Aby zobrazować podstawowe formy uczenia się przedstawiam je według poniższego schematu.

Rysunek nr 1. Podstawowe formy uczenia się.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zgromadzonych

materiałów.

Dla wychowania przedszkolnego w zasadzie wszystkie formy uczenia się wpływają na aktywność dziecka. Największe oddziaływanie w procesie preorientacji zawodowej mają czynności o charakterze naśladowniczym oraz wykonywane w formie różnorodnych działań.

Praca – trzecia forma działalności człowieka- sprowadza się do kategorii „pracy zawodowej”. Można ją określić, jako działalność ludzką, organizowaną społecznie tak, aby prowadziła do powstania wytworów i usług podnoszących jakość życia jednostki. Pojmowana w ten sposób, dotyczy głównie osób dorosłych i wiąże się z całym okresem ich aktywności zawodowej. Praca zawodowa wypełnia człowiekowi znaczną część życia i często decyduje o jego kształcie i wyrazie. Myślenie o niej jest naturalną i nieodłączną właściwością rodu ludzkiego. Stanowi szczególny rodzaj działania, jest niezwykle ważna i potrzebna każdemu człowiekowi. Praca jest podstawowym miernikiem wartości człowieka, stanowi możliwość okazania właściwości osobowych człowieka. Jest działaniem związanym ze światem materialnym nastawionym na zaspokajanie ludzkich potrzeb, zarówno podstawowych jak i wyższych.

Praca podejmowana dobrowolnie czyni człowieka społecznie wartościowym i dojrzałym, dlatego wszelkie wartości pracy powinny być uświadamiane dzieciom w wieku przedszkolnym.[\[1\]](#)

Zabawa, nauka i praca – główne formy działalności człowieka – mają jeden po drugim decydujące znaczenie w poszczególnych etapach rozwoju ontogenetycznego. W okresie przedszkolnym dominuje przede wszystkim zabawa, ale w życiu dziecka występują również i te elementy, które w późniejszym wieku nabiorą charakteru nauki i pracy.

Podstawowe formy uczenia się to:

- Uczenie się przez doświadczenie – polega na bezpośrednim poznawaniu rzeczywistości poprzez doświadczanie i działanie
- Uczenie się przez naśladowanie – polega na uczeniu się poprzez naśladowanie wzorów zachowań i działań innych osób
- Uczenie się przez wykonywanie – polega na uczeniu się poprzez powtarzanie czynności i ćwiczenie różnych umiejętności
- Uczenie się przez percepcję – polega na uczeniu się poprzez zdobywanie informacji za pośrednictwem zmysłów
- Uczenie się przez rozumowanie i analizę – polega na uczeniu się poprzez logiczne rozumowanie i analizowanie informacji
- Uczenie się przez teorię – polega na uczeniu się poprzez poznawanie i rozumienie teoretycznych koncepcji i zasad.

Jedną z podstawowych form uczenia się jest uczenie się przez naśladowanie, znane również jako uczenie się społeczne. Jest to proces, w którym jednostka przyswaja nowe umiejętności, wiedzę lub zachowania poprzez obserwację innych osób, zwłaszcza modeli społecznych, takich jak rodzice, nauczyciele czy rówieśnicy. Uczenie się społeczne opiera się na mechanizmach obserwacji i imitacji, które pozwalają na nabywanie nowych umiejętności bez bezpośredniego doświadczenia. Kluczową teorią w tym zakresie jest teoria uczenia się społecznego Alberta Bandury, która podkreśla rolę obserwacji, naśladowania i wzmocnień społecznych w procesie uczenia się.

Kolejną istotną formą uczenia się jest uczenie się przez doświadczenie, które często jest związane z teorią uczenia się konstruktywistycznego. W tym modelu uczniowie uczą się poprzez bezpośrednie doświadczanie i interakcję z otoczeniem. Proces ten jest dynamiczny i opiera się na aktywnym uczestnictwie jednostki w sytuacjach problemowych, co prowadzi do wyciągania wniosków i budowania wiedzy na podstawie osobistych

doświadczeń. Uczenie się przez doświadczenie jest szczególnie istotne w kontekstach, gdzie istotne jest rozwiązywanie problemów w rzeczywistych sytuacjach, takich jak w naukach przyrodniczych, sztuce czy pracy zawodowej.

Uczenie się przez próbę i błąd to inna ważna forma, która polega na eksperymentowaniu z różnymi strategiami i rozwiązaniami w celu znalezienia najlepszego podejścia do rozwiązania problemu. W tej formie uczenia się jednostka testuje różne możliwości, a przez analizę wyników doświadczeń dostosowuje swoje działania. Uczenie się przez próbę i błąd jest kluczowe w rozwijaniu umiejętności rozwiązywania problemów oraz w nauce nowych umiejętności, które wymagają praktyki i doskonalenia.

Równie ważne jest uczenie się w kontekście instrukcji i kierunków. W tym przypadku uczenie się odbywa się w wyniku aktywnego odbioru informacji przekazywanych przez nauczyciela, mentora czy instruktora. Ta forma uczenia się obejmuje zarówno tradycyjne nauczanie w klasie, jak i nowoczesne metody edukacyjne, takie jak kursy online, szkolenia czy warsztaty. Kluczową cechą tej formy jest struktura przekazywanych informacji oraz systematyczne podejście do nauczania, które ułatwia przyswajanie wiedzy i umiejętności.

Uczenie się przez samodzielne badania i eksplorację to kolejna forma, która pozwala jednostce na niezależne poszukiwanie informacji i rozwijanie własnych umiejętności. Samodzielne uczenie się wymaga od ucznia inicjatywy i motywacji do poszukiwania wiedzy oraz umiejętności zarządzania czasem i organizowania pracy. Ta forma uczenia się jest szczególnie istotna w kontekście kształcenia ustawicznego i rozwoju osobistego, gdzie jednostki są odpowiedzialne za własny proces nauki i rozwijania kompetencji.

W kontekście nowoczesnych technologii, uczenie się zdalne i e-learning zyskują na znaczeniu jako nowoczesne formy edukacji. Umożliwiają one dostęp do materiałów edukacyjnych i interakcji

z nauczycielami oraz rówieśnikami bez konieczności fizycznej obecności w tradycyjnej sali lekcyjnej. Ta forma uczenia się jest elastyczna i dostosowana do indywidualnych potrzeb i tempa ucznia, co sprzyja lepszemu dostosowaniu procesu nauki do specyficznych warunków i wymagań.

Uczenie się współpracy i zespołowe również odgrywa istotną rolę w nowoczesnym kontekście edukacyjnym. Współpraca w grupie pozwala na wymianę wiedzy, rozwijanie umiejętności interpersonalnych oraz rozwiązywanie problemów w zespołach. Uczenie się w grupie może przyjmować różne formy, takie jak projekty grupowe, dyskusje, czy wspólne rozwiązywanie problemów, i ma na celu rozwijanie umiejętności współpracy, komunikacji oraz koordynacji działań.

Podstawowe formy uczenia się obejmują różnorodne mechanizmy i konteksty, które są istotne dla efektywnego rozwoju jednostki. Od uczenia się przez naśladowanie i doświadczenie, przez próbę i błąd, po samodzielne badania i nowoczesne technologie edukacyjne, każda forma ma swoje unikalne cechy i zastosowania. Zrozumienie tych form oraz umiejętność ich wykorzystania w praktyce jest kluczowe dla efektywnego nauczania i uczenia się, a także dla ciągłego rozwoju kompetencji w dynamicznie zmieniającym się świecie.

---

[1] S. Kunowski, *Podstawy współczesnej pedagogiki*. Wydawnictwo Salezjańskie, Warszawa 2004, s. 211.

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.